

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, dnia 05 lutego 2021 r.

PSiZ.I.431.56.2020. DR

**Pan
Arkadiusz Wiśniewski
Prezydent Miasta Opola
Rynek - Ratusz
45 - 015 Opole**

Wystąpienie Pokontrolne

I. Podstawowe informacje formalno-prawne dotyczące kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Urząd Miasta Opola,
Rynek - Ratusz, 45- 015 Opole.

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

Art. 28. ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U z 2019 r., poz. 1464), art. 8 ust. 1 i art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2232 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224.).

3. Zakres kontroli:

- a) **przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej,
- b) **okres objęty kontrolą:** od 01.01.2020 r. do 05.10.2020 r. (z uwzględnieniem okresu wcześniejszego w zakresie niezbędnym do realizacji celu kontroli).

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

6. Termin kontroli: 5- 6 października 2020 r. oraz 1- 2 grudnia 2020 r.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- ██████████ – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – przewodnicząca zespołu;
- ██████████ – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

8. Kierownik jednostki kontrolowanej:

- **Arkadiusz Wiśniewski** – Prezydent Miasta Opola.

9. Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce kontrolowanej pod poz. nr 9.

II. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

W wyniku kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia się działalność Urzędu Miasta Opola w kontrolowanym zakresie.

Ustalenia kontroli.

1. Organizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

a) obsada punktów i umowy z wykonawcami

Prezydent Miasta Opola zapewnił uruchomienie od początku 2020 r. pięciu punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, co odpowiadało mnożnikowi określone w art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2232 ze zm.)¹ i było zgodne z art. 8 ust. 2 ustawy.

Punkty zostały zlokalizowane w ten sposób, że jeden punkt zlokalizowano przy ul. Damrota 1 w Centrum Dialogu Obywatelskiego, jeden punkt umiejscowiono w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej Filia Nr 4 przy ul. Książąt Opolskich 48-50, jeden w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu przy ul. Armii Krajowej 36, jeden w siedzibie Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy ul. Małopolskiej 20a i jeden w siedzibie Domu Złotej Jesieni przy ul. Hubala 4.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy „Powiat powierza połowę punktów do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy

---

¹ Nazywanej dalej „ustawą”

prawnej, a połowę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego zwanej dalej „organizacją pozarządową”, z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Jeżeli iloraz liczby punktów i liczby dwa stanowi liczbę niecałkowitą, zaokrągla się ją w górę do liczby całkowitej.”

Zgodnie, z przywołanym powyżej przepisem, dwa punkty na obszarze Miasta Opola powierzono do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym, wskazanym przez Okręgową Radę Adwokacką w Opolu i Okręgową Izbę Radców Prawnych w Opolu, natomiast trzy powierzono do prowadzenia organizacjom pozarządowym.

Miasto Opole zawarło w 2019 r. porozumienia z ORA i z OIRP, z zachowaniem ustawowego terminu, określonego w art. 10 ust. 2 ustawy.

Treść porozumień zawartych z ORA i OIRP zawierała wszystkie elementy określone w art. 10 ust. 1 ustawy z jednym wyjątkiem, a mianowicie w porozumieniu zawartym z OIRP nie określono w jakich godzinach funkcjonować będzie punkt powierzony do prowadzenia radcom prawnym, co stanowi naruszenie art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Ponadto porozumienia zawarte z ORA w Opolu i OIRP w Opolu zawierały zapisy określające maksymalną liczbę porad udzielanych podczas dyżuru, co nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa.

Porozumienia, o których mowa powyżej, zawierały również zapis cyt.: „raz w miesiącu w punkcie, o którym mowa w ust. 2, będzie możliwość przeprowadzenia spotkania mediacyjnego, zgodnie z art. 4a ust.1 pkt 4 ustawy. W przypadku dużego zainteresowania częstotliwość spotkań zostanie zwiększona [...]”. Zapis ten jest niezgodny z art. 8 ust. 11 ustawy, w myśl którego w ramach dyżurów nie określa się z góry przedziału czasu na prowadzenie nieodpłatnej mediacji w zakresie, o którym mowa w art. 4a ust.1 pkt 4, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 8 ust. 13 ustawy.
(dowód: akta kontroli str. 1-8)

Realizując obowiązek określony w art. 10 ust. 3 ustawy, Prezydent Miasta Opola poinformował Wojewodę Opolskiego w dniu 27.11.2019 r. o porozumieniach zawartych z organami samorządów zawodowych adwokatów i radców prawnych w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze Miasta Opola.

W celu wykonania zobowiązań określonych w zawartych porozumieniach ORA i OIRP przekazały Prezydentowi Miasta Opola listy adwokatów i radców prawnych wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz listy ich zastępców w terminach, określonych w zawartych porozumieniach.
(dowód: akta kontroli str. 9-35)

Ze wskazanymi przez ORA i OIRP adwokatami i radcami prawnymi zawarte zostały imienne umowy.

Niemniej, w jednym przypadku nie została zachowana kolejność zawierania umów. Zgodnie z pismem OIRP umowy z radcami prawnymi powinny być podpisywane według kolejności, zgodnie z przesłanym załącznikiem. Tymczasem Prezydent Miasta nie podpisał umowy z radcą prawnym, którego nazwisko znajdowało się na pierwszej pozycji na liście, gdyż nie miał on uprawnień mediatora, w sytuacji, gdy w § 2 ust. 7 porozumienia zawartego z OIRP wskazano cyt.: „w ramach usług świadczonych w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej każdy radca świadczy nieodpłatną mediację, zgodnie z art. 4a ust. 1 pkt 1-3 oraz pkt 5 ustawy”, a zapisy porozumienia (§ 2 ust. 12) nie określały by radcowie prawni wskazani przez OIRP do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie musieli posiadać uprawnienia do prowadzenia mediacji w zakresie, o którym mowa w art. 4a ust. 1 pkt 4 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 1-35).

Umowy podpisane z adwokatami i radcami prawnymi nie zawierały:

- ustaleń dotyczących uzgodnionych między stronami mechanizmów kontroli należytego wykonania zadań, wynikających z ich treści,
- zapisów w zakresie sposobu organizowania spotkania z mediatorem, o którym mowa w art. 8 ust. 12 pkt 1 ustawy, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy, mającego zastosowanie do umów o udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej od 2020 r.

Umowy zawarte z adwokatami oraz jedna umowa podpisana z radcą prawnym, zawierały zapisy cyt.: „zleceniobiorca oświadcza, że jest mediatorem w rozumieniu art. 4a ust. 6 ustawy i udokumentuje wpis na listę stałych mediatorów w terminie do dnia 2 stycznia 2020 r.” Powyższy zapis jest niezgodny z przywołanym przepisem prawa, w myśl którego mediatorem może być nie tylko osoba wpisana na listę stałych mediatorów prowadzoną przez prezesa sądu okręgowego, o której mowa w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, 55 i 60), ale również osoba wpisana na listę mediatorów prowadzoną przez organizację pozarządową w zakresie swoich zadań statutowych lub uczelnianą, o której mowa w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, o której informację przekazano prezesowi sądu okręgowego.

Z zapisów zamieszczonych w umowach, o których mowa powyżej, wynika również, że osoby z którymi te umowy zawarto są zobowiązane przedstawić dokumentację potwierdzającą posiadanie uprawnień do prowadzenia mediacji, w zakresie o którym mowa w art. 4a ust. 1 pkt 4 ustawy, po zawarciu umowy. Powyższe może skutkować zawarciem

umów o prowadzenie mediacji w zakresie o którym mowa w art. 4a ust.1 pkt 4 ustawy z osobami nie posiadającymi uprawnień do prowadzenia mediacji w tym zakresie.

Umowy, o których mowa powyżej zawierają zapisy cyt.: „w przypadku spotkania mediacyjnego osoba wskazana do zastępstwa powinna spełniać warunki wskazane w art. 4a ust. 6 ustawy”, co oznacza, że Zleceniodawca dopuszcza prowadzenie spotkań mediacyjnych przez zastępców, ale nie przewidział konieczności weryfikacji uprawnień tych osób do prowadzenia mediacji w zakresie o którym mowa w art. 4a ust. 1 pkt 4 ustawy.

Wszystkie umowy zawarte z adwokatami i radcami prawnymi zawierały zapisy określające maksymalną liczbę porad udzielanych podczas dyżuru, co nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa.

We wszystkich umowach, poddanych weryfikacji, nie zawarto ustaleń w zakresie wypłacania wynagrodzenia w przypadku zastępstw osobom, które będą pełniły dyżur w zastępstwie osoby z którą podpisano umowę jak również nie zawarto zapisów, że w przypadku zastępstwa z osobą zastępującą rozlicza się Zleceniobiorca.

Za nieprawidłowe uznaje się również zapisy zawarte w umowach z adwokatami i radcami prawnymi dotyczące określenia wynagrodzenia za udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej.

Zgodnie z zapisami zawartymi w umowach z adwokatami i radcami prawnymi (§ 8 pkt 1) cyt.: „Za należyte wykonanie prac określonych w § 1 Zleceniobiorca otrzyma wynagrodzenie brutto w wysokości 12 012,00 zł (słownie złotych: dwanaście tysięcy dwanaście 00/10, płatne miesięcznie brutto w wysokości 1.001, 00 zł (słownie złotych: jeden tysiąc jeden 00/100).”

(dowód: akta kontroli str. 65-145)

Przyjęty przez Miasto Opole sposób ustalania należnego wynagrodzenia dla adwokatów i radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej, uwzględniał jako dni pełnienia dyżurów również dni w których dyżury nie odbyły się tj. dni ustawowo wolne od pracy, o których mowa w art. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90).

Stanowisko Miasta Opola nie znajduje podstaw w obowiązujących przepisach prawa. Zgodnie z treścią znowelizowanego art. 8 ust. 3 ustawy „udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się w punkcie w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu podczas dyżuru trwającego co najmniej 4 godziny dziennie, z wyłączeniem dni, o których mowa w art. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90).”

Wyłączenie wspomniane w art. 8 ust. 3 wskazuje, że w dni ustawowo wolne od pracy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego nie świadczą usług, a żadna inna norma prawna nie nakłada obowiązku ich odpracowania. Powyższe nie daje jednak podstaw do wypłaty wynagrodzenia za dyżury, które się nie odbyły.

Do obliczania czasu udzielania porad w punktach nie będzie miał zastosowania art. 130 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy (Dz. U. z 2019 poz. 1040), zgodnie z którym „każde święto występujące w okresie rozliczeniowym i przypadające w innym dniu niż niedziela obniża wymiar czasu pracy o 8 godzin.” Przepis ten odnosi się bowiem jedynie do pracowników w rozumieniu art. 2 Kodeksu Pracy, czyli osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, powołania, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. Mając powyższe na względzie, należało przyjąć, iż zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy radca prawny lub adwokat powinien uzyskać wynagrodzenie odpowiadające ilości rzeczywiście świadczonych godzin pracy i dyżurów.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia do umów zawartych z adwokatami i radcami prawnymi w omówionym powyżej zakresie.

Zgodnie z cytowanym na wstępie art. 11 ust. 1 ustawy trzy punkty na terenie Miasta Opola zostały powierzone do prowadzenia organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego, przy czym jeden na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a dwa na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, co jest zgodne z art. 11 ust. 1c ustawy w 2020 r., w myśl którego połowę punktów przeznaczonych do prowadzenia przez organizację pozarządową przeznacza się na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Jeżeli liczba punktów przeznaczonych do prowadzenia przez organizację pozarządową stanowi liczbę nieparzystą, większą o jeden liczbę punktów przeznacza się na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, mniejszą liczbę punktów - na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej.

Prezydent Miasta Opola, realizując obowiązek nałożony na powiaty w art. 11 ust. 1-1d ustawy z zachowaniem zasady wynikającej z art. 11 ust. 2 ustawy zarządzeniem nr OR-I.0050.697.2019 z dnia 5 listopada 2019 r. ogłosił otwarty konkurs ofert na powierzenie w 2020 r. organizacjom pozarządowym realizacji w Opolu nieodpłatnej pomocy prawnej lub poradnictwa obywatelskiego lub nieodpłatnej mediacji. Załącznikiem do zarządzenia jest ogłoszenie o otwartym konkursie ofert.

Zarządzenie w § 1 ust. 2 określa miejsca, w których wraz z załącznikiem zostanie podane do publicznej wiadomości, mianowicie:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej,

- 2) w oficjalnym serwisie internetowym,
- 3) na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Opola.

Ogłoszenie o konkursie zostało podane do publicznej wiadomości zgodnie z powyższym zapisem, a tym samym zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.) oraz zawierało warunki wyboru organizacji pozarządowej, określone w art. 13 tejże ustawy.

Z informacji uzyskanej od pracowników kontrolowanej jednostki wynika, że ogłoszenia o konkursie nie zamieszczano w dzienniku lub tygodniku o zasięgu ogólnopolskim, regionalnym lub lokalnym.

Zarządzenie Nr OR-I-050.697.2019 Prezydenta Miasta Opola wraz z Ogłoszeniem otwartego konkursu, stanowiącym załącznik do zarządzenia zostało opublikowane 5 listopada 2019 r. w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na oficjalnym serwisie internetowym.

Ogłoszenie (stanowiące załącznik do zarządzenia) zawierało informację, że oferty w ramach konkursu należy składać bezpośrednio w Centrum Dialogu Obywatelskiego Urzędu Miasta Opola w terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości niniejszego ogłoszenia.

Niemniej, w opublikowanej informacji na oficjalnym serwisie internetowym Urzędu Miasta Opola oraz w Biuletynie Informacji Publicznej wskazano, że termin zbioru ofert mija 25 listopada 2019 r. o godz. 15.30 co jest niezgodne z art. 110 oraz art. 111 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.) i w konsekwencji narusza przepis art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. W myśl przywołanych przepisów termin do składania ofert nie może być krótszy niż 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia, termin 21 dni liczy się od dnia następnego po zamieszczeniu ogłoszenia w ostatnim z ww. miejsc².

Opisane wyżej działanie stanowi naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez ograniczenie podmiotom uprawnionym określonego ustawowo terminu na złożenie oferty konkursowej, świadczy także o przekroczeniu przez organ uprawnień, bowiem nie posiada on kompetencji do zmieniania warunków określonych w aktach prawa powszechnie obowiązującego.

---

² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.).

1) Art. 110:

Jeżeli ustawa, orzeczenie sądu lub decyzja innego organu państwowego albo czynność prawna oznacza termin nie określając sposobu jego obliczania, stosuje się przepisy poniższe.

2) Art. 111:

§ 1. Termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia.

§ 2. Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, **nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło.**

W ogłoszeniu o konkursie:

- w części II „Rodzaj zadania publicznego” w Priorytecie zapisano, cyt.: *udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększanie świadomości prawnej społeczeństwa*, tj. zadanie wynikające z art. 4 ust. 1 pkt 1b ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, natomiast cel i działania zadania publicznego (część II pkt 2), które miasto zamierza zlecić wpisują się także w sferę zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 22a. ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- w części III „Wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację zadania publicznego w 2019” wskazano rok 2019, co jest błędnym zapisem, bowiem jak wskazuje ogłoszenie zadanie będzie realizowane w 2020 r., a zatem zapis powinien brzmieć: „Wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację zadania publicznego w 2020”;
- w części V „Termin i warunki realizacji zadania publicznego” wskazano dokładny adres punktów oraz rodzaj zadania, jaki ma być w nich realizowany, mianowicie w pkt. 8 wskazano, że punkt nieodpłatnej pomocy prawnej będzie prowadzony w Domu Dziennego Pobytu „Złota Jesień”, ul. Hubala 4 w Opolu, a w pkt. 9, że punkty świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego będą prowadzone w:
  - Ośrodka Interwencji Kryzysowej, ul. Małopolska 20a w Opolu,
  - Urzędzie Miasta Opola, ul. Budowlanych 4 w Opolu.

W punkcie 10 natomiast wskazano punkt specjalizacyjny w zakresie prowadzenia nieodpłatnej mediacji wraz z edukacją prawną, który miał mieścić się w Centrum Dialogu Obywatelskiego w Opolu, ul. Damrota 1. Powyższy zapis w ofercie nie jest jasno doprecyzowany i może wskazywać na utworzenie kolejnego punktu na terenie Miasta Opola, co jest niezgodne z art. 20 ust. 4 ustawy.

Mając na względzie powyższe wnosi się zastrzeżenia w zakresie treści ogłoszenia konkursu ofert przeprowadzonego w 2019 r. w omówionym powyżej zakresie.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że uchybienie w realizacji zadań wynikających z ustawy, polegające na nieprecyzyjnym wskazaniu w ogłoszeniu o konkursie sfery zadań publicznych, których dotyczy organizowany konkurs ofert oraz nieprawidłowość polegająca na skracaniu uprawnionym podmiotom terminu, w którym mogą składać oferty, zostały wykazane w wystąpieniu pokontrolnym z kontroli przeprowadzonej przez kontrolerów OUW w 2018 r.

Oceny złożonych ofert dokonała komisja konkursowa powołana przez Prezydenta Miasta Opola Zarządzeniem NR OR-I.0050.732.2019 z dnia 25 listopada 2019 r. w sprawie powołania Komisji konkursowej opiniującej oferty na realizację nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zgodnie z art. 15 ust. 2a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Skład komisji był zgodny z art. 15 ust. 2b, 2d ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz z art. 11 ust. 2 ustawy.

Miasto Opole poczyniło starania w celu zapewnienia udziału w pracach komisji konkursowej przedstawicieli organizacji pozarządowych, zgodnie z wymogiem art. 15 ust. 2d ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie zamieszczając zaproszenie dla organizacji pozarządowych działających w Opolu do zgłaszania kandydatów na członków Komisji opiniujących oferty w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych w 2020 r.

Ogłoszenie zostało zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Opola, na stronie internetowej Urzędu Miasta Opola oraz na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Opola.

W opinii kontrolujących oceny złożonych ofert komisja dokonała w sposób nierzetelny, bowiem w złożonych, przez Fundację Togatus Pro Bono jak i przez Fundację Pomoc Pokrzywdzonym VICTIM ofertach brakuje deklaracji o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania publicznego.

Z wyjaśnień pracownika Urzędu Miasta realizującego zadania wynikające z ustawy wynika cyt.: od organizacji, realizujących zadanie publiczne z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji w Opolu w 2020 r. nie była wymagana deklaracja o nieodpłatnej realizacji zadań, ponieważ zadania te są z mocy ustawy nieodpłatne i organizacja nie ma w tym zakresie żadnej dowolności. Nie musi zatem oświadczać, że będzie świadczyć te usługi nieodpłatnie, ponieważ z istoty zadania, a nawet z samej nazwy są to zadania nieodpłatne i nie mogą być inne. Organizacja otrzymuje dotację na wynagrodzenia i naruszyłaby rażąco prawo, gdyby prowadziła działalność odpłatną w tym zakresie.

W opinii kontrolujących brak powyższej deklaracji jest niezgodny z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, w którym zostały wymienione szczegółowe, obowiązkowe informacje, które muszą być zawarte w złożonej ofercie. Tym samym oferty złożone przez wymienione fundacje nie spełniły warunku formalnego i nie powinny zostać rozpatrywane w dalszej części przez Komisję.

Ponadto w protokole z posiedzenia Komisji Konkursowej wykazano, że Komisja na podstawie przyznanej punktacji dokonała wyboru 3 organizacji, natomiast w części dotyczącej rozstrzygnięcia wykazano wybór 2 organizacji: Fundacji Togatus Pro Bono oraz Stowarzyszenia OPPEN przy czym Fundacji Togatus Pro Bono powierzono do prowadzenia dwa punkty nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Z wyjaśnień pracownika Urzędu Miasta realizującego zadania wynikające z ustawy wynika, że w protokole z posiedzenia Komisji Konkursowej znalazła się omyłka pisarska, która w opinii zespołu kontrolującego nie miała wpływu na rozstrzygnięcie.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w zakresie oceny ofert złożonych przez poszczególne fundacje w omówionym powyżej zakresie.

Ogłoszenie o wynikach konkursu zostało opublikowane w BIP, na stronie internetowej miasta oraz na tablicy ogłoszeń zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Niemniej, publikacja nastąpiła w dniu 2.12.2019 r., tj. po terminie wskazanym w załączniku do Zarządzenia Nr OR.I-0050.697.2019 PMO z dnia 5.11.2019 r. w części VII Tryb i termin dokonania wyboru ofert, w pkt. 5 w którym wskazano, że wyniki otwartego konkursu ofert zostaną podane do publicznej wiadomości – niezwłocznie po wyborze ofert, najpóźniej do dnia 30 listopada 2019 r. Ponadto w ogłoszeniu o wynikach konkursu brak było podania wysokości przyznanych środków publicznych, co jest niezgodne z art. 15 ust. 2h, ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, który stanowi cyt.: Ogłoszenie wyników otwartego konkursu ofert zawiera w szczególności:

- 1) nazwę oferenta;
- 2) nazwę zadania publicznego;
- 3) wysokość przyznanych środków publicznych.

Zgodnie z oświadczeniem pracownika Urzędu Miasta Opola realizującego zadania wynikające ustawy cyt.: po ogłoszeniu wyników na 2020 r. żadna organizacja nie żądała uzasadnienia wyboru czy odrzucenia oferty.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w zakresie ogłoszenia wyników konkursu w omówionym powyżej zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 195-212 oraz 263)

Organizacja pozarządowa, której Prezydent Miasta Opola powierzył prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie Miasta Opola w 2020 r. została wyłoniona w otwartym konkursie ofert w terminie określonym w art. 11 ust. 12 ustawy.

W wyniku przeprowadzonego konkursu ofert na prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej Miasto Opole zawarło z wyłonionymi w wyniku konkursu organizacjami umowy w sprawie powierzenia realizacji zadania publicznego.

Umowy z organizacjami pozarządowymi zostały zawarte w dniu 30.12.2019 r., tj. w terminie umożliwiającym uruchomienie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej od początku roku następującego po jej zawarciu.

W § 11 umowy zapisano sposób sprawowania kontroli wykonania umowy przez organizację pozarządową, co jest zgodne z art. 11 ust. 8 i 8a ustawy, natomiast w § 12 umowy zawarto obowiązki sprawozdawcze zleceniobiorcy, co jest zgodne z art. 18 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Ponadto w umowie został zawarty sposób przekazywania dotacji na realizację zadania publicznego. Dotacja była przekazana zgodnie z zapisem zawartym w umowie.

W umowie nie zostały zawarte natomiast wszystkie elementy, wymienione w art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6b ustawy, co jest niezgodne z art. 11 ust. 7 ustawy, który stanowi cyt. Organizacja pozarządowa zapewnia udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na podstawie umowy zawartej z powiatem, do której stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6b. W ramach umowy, organizacji pozarządowej powierza się jednocześnie zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane w związku z problemami zgłaszanymi w trakcie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w wymiarze co najmniej jednego zadania na rok na każdy punkt, w szczególności w formach, o których mowa w art.3b ust. 2. W umowie starosta może określić preferowane formy realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej. W przedstawionych umowach nie został ujęty sposób organizowania w punkcie spotkania z mediatorem, o którym mowa w art. 8 ust. 12 pkt.1 i 2 ustawy.

Ponadto w § 5 pkt 6 umów zapisano cyt.: Harmonogram dyżuru będzie obejmował maksymalnie 4 zgłoszone wizyty dziennie, przy założeniu, że usługa trwa przeciętnie 1 godzinę. Z powyższego wynika, że w umowach zawarto maksymalną liczbę porad udzielanych podczas dyżuru, co nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa. (dowód: akta kontroli str. 213- 223)

Z uwagi na powyższe wnosi się zastrzeżenia do treści umów zawartych z organizacjami pozarządowymi w omówionym powyżej zakresie.

Zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy starosta jest administratorem danych osobowych zawartych w oświadczeniach składanych przez osoby uprawnione do uzyskania pomocy. Oświadczenia te dotyczą kwestii niemożności poniesienia kosztów odpłatnej pomocy prawnej oraz przyjęcia do wiadomości, iż nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana przez osobę nie będącą adwokatem, radcą prawnym lub doradcą podatkowym. Przedmiotowe oświadczenia składane były zgodnie z wzorami ustalonymi w Załącznikach nr 1 i nr 2 do ustawy. Zawarte w tych oświadczeniach dane osobowe, w tym numer PESEL, przetwarzane są przez osoby udzielające nieodpłatnej pomocy prawnej tj. adwokatów i radców prawnych. Do obowiązków starosty jako administratora tych danych należy zatem podjęcie czynności zmierzających do ich właściwego zabezpieczenia. Biorąc pod uwagę, że w procesie przetwarzania danych osobowych beneficjentów nieodpłatnej pomocy prawnej uczestniczą podmioty zewnętrzne, tj. osoby świadczące na rzecz powiatu usługi nieodpłatnej pomocy prawnej oraz prawnicy działający na zlecenie organizacji pozarządowych, którym powiat powierzył prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, starosta jako administrator danych osobowych podmiotom tym powierza ich przetwarzanie w drodze pisemnej umowy, o której mowa art. 28 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Ogólne Rozporządzenie o ochronie danych) z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. UE.L Nr 119, str.1).

Jak ustalono w trakcie kontroli Prezydent Miasta Opola jako administrator danych osobowych osób korzystających z pomocy w formie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dopełnił obowiązku powierzenia adwokatom i radcom prawnym przetwarzania danych osobowych na podstawie pisemnej umowy, o której mowa w art. 28 ust. 3 przywołanego powyżej rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE). Przetwarzanie danych osobowych beneficjentów pomocy organizacjom pozarządowym powierzono również po zawarciu pisemnej umowy w tym zakresie. (dowód: akta kontroli str. 58-64,71-77,223-227)

Z uwagi na powyższe nie wnosi się zastrzeżeń w zakresie powierzania przetwarzania danych beneficjentów korzystających z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na obszarze miasta Opola.

b) przygotowanie i organizacja punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji

Lokale, w których funkcjonowały punkty nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na obszarze Miasta Opola zostały poddane

ogłędzinom, których celem było sprawdzenie, czy lokale te spełniają wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2492 Dz. U. z 2020 r. poz.1441)³

W trakcie oględzin ustalono, że tytuł prawny do lokalu przy ul. Damrota 1, w którym umiejscowiono punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji posiadało Miasto Opole, natomiast w sprawie lokalizacji pozostałych punktów podpisane zostały porozumienia odpowiednio z Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu albo Dyrektorem Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu, w których określono zasady współpracy w zakresie funkcjonowania punktów.

W każdym lokalu, poddanym oględzinom, zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, zostało wyodrębnione pomieszczenie przeznaczone do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i prowadzenia mediacji lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i prowadzenia mediacji umożliwiające zachowanie dyskrecji przy uzyskiwaniu tej pomocy przez osoby uprawnione.

W pomieszczeniach przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub prowadzenia nieodpłatnej mediacji, poddanych oględzinom, zapewniono dostęp do instalacji energetycznej, oraz do Internetu, jak również na wyposażeniu każdego z nich znajdowały się komputery z dostępem do oprogramowania do edycji tekstów, oprogramowania umożliwiającego przesyłanie, odbieranie danych i porozumiewanie się na odległość środkami komunikacji elektronicznej, a także dostęp do drukarki oraz do materiałów biurowych.

Niemniej, podczas oględzin lokali w których zlokalizowane zostały punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji ustalono, że wszystkie punkty nie spełniały niektórych wymogów określonych w ustawie lub rozporządzeniu wykonawczym do ustawy.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas oględzin lokali:

- 1) w przypadku punktu przy ul. Damrota 1 oraz w przypadku punktu przy ul. Hubala 4 pomieszczenie przeznaczone do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i prowadzenia nieodpłatnej mediacji lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i prowadzenia mediacji, nie zostało wyposażone w miejsca siedzące dla co najmniej czterech osób, co stanowi naruszenie przepisu § 5 ust.1 pkt 1 rozporządzenia, gdyż w każdym z lokali funkcjonujących na terenie miasta przewidziane jest prowadzenie nieodpłatnej mediacji;

---

³ Nazywanego dalej „rozporządzeniem”.

- 2) w punkcie przy ul. Damrota 1 nie zapewniono warunków do anonimowego wypełnienia części B karty pomocy, z uwagi na brak stolika, co narusza przepis § 8 ust.7 rozporządzenia;
- 3) urna, w której osoby uprawnione mogły zamieszczać osobiście wypełnione karty pomocy część B, w punkcie przy ul. Małopolskiej 20A, znajdowała się w pomieszczeniu przeznaczonym do świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, natomiast urna w punkcie przy ul. Hubala 4 znajdowała się w innym pomieszczeniu w budynku Domu Złotej Jesieni, co jest niezgodne z § 5 ust. 3 pkt 5 rozporządzenia,
- 4) w żadnym punkcie funkcjonującym na obszarze miasta nie zapewniono dostępu do komputerowego systemu informacji prawnej, wraz z bazą aktów prawnych, w tym przepisów prawa powszechnie obowiązującego, orzecznictwa i materiałów pomocniczych, z dostępem do bazy aktów prawa miejscowego obowiązującego na obszarze danego powiatu i powiatów ościennych, w tym gmin wchodzących w skład danego powiatu, co narusza wymóg określony w 5 ust. 3 rozporządzenia jak również warunki umów zawartych z adwokatami i radcami prawnymi i organizacjami pozarządowymi oraz porozumienia zawarte z ORA i OIRP,
- 5) w punktach przy ul. Książąt Opolskich 48-50 oraz przy ul. Małopolskiej 20a nie zapewniono, w pomieszczeniach przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dostępu do sieci telekomunikacyjnej, co narusza przepis 5 ust. 3 rozporządzenia, jak również warunki umów zawartych z adwokatami i radcami prawnymi i organizacjami pozarządowymi oraz porozumienia zawarte z ORA i OIRP,
- 6) w punktach powierzonych do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym oraz w punktach mieszczących się przy ul. Hubala 4 i Małopolskiej 20a nie zapewniono do dyspozycji wykonawców urządzenia pozwalającego na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej, co oznacza, że nie zostały spełnione wszystkie wymogi określone w § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia, jak również warunki umów zawartych z adwokatami i radcami prawnymi i organizacjami pozarządowymi oraz porozumienia zawarte z ORA i OIRP,
- 7) punkt przy ul. Książąt Opolskich 48-50 usytuowano w sposób nie uwzględniający konieczności zapewnienia dogodnego dostępu do niego osób niepełnosprawnych, gdyż znajduje się na I piętrze budynku, który nie jest wyposażony w windę (bariery architektoniczne),
- 8) w oznaczeniu punktów przy ul. Książąt Opolskich 48-50 oraz przy ul. Armii Krajowej 36 i przy ul. Hubala 4 (zamieszczonym zarówno na zewnętrznych drzwiach lokalu jak i na drzwiach prowadzących do pomieszczenia przeznaczonego do udzielania

nieodpłatnej pomocy prawnej i prowadzenia nieodpłatnej mediacji) określono, że jest w nim udzielana nieodpłatna pomoc prawna, nie zawarto jednakże informacji, że w punkcie prowadzona jest również nieodpłatna mediacja,

- 9) w oznaczeniu punktu przy ul. Małopolskiej 20a (zamieszczonym zarówno na zewnętrznych drzwiach lokalu jak i na drzwiach prowadzących do pomieszczenia przeznaczonego do świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i prowadzenia nieodpłatnej mediacji) określono, że jest w nim świadczona nieodpłatna pomoc prawna, w sytuacji gdy jest to punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji. W oznaczeniu punktu nie zawarto również informacji, że jest w nim prowadzona nieodpłatna mediacja,
- 10) z informacji zamieszczonej na zewnętrznych drzwiach lokalu w którym znajduje się punkt powierzony do prowadzenia adwokatom wynika, że cyt.: „od dnia 2 stycznia 2019 r. z nieodpłatnej pomocy prawnej można skorzystać po wcześniejszym telefonicznym umówieniu wizyty. Dyżur w celu przyjmowania zgłoszeń pełniony jest w każdy piątek w godzinach pracy urzędu Miasta Opola, pod numerem telefonu 77 5411 356”, co jest niezgodne z 8 ust. 5 ustawy,
- 11) we wszystkich punktach nie udostępniono osobom oczekującym na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji:
  - informacji o możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, zgodnie § 5 ust. 4 pkt 6 rozporządzenia,
  - kart informacyjnych poradnictwa dotyczących nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnej mediacji, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, sporządzonych według wzoru, który jest określony w zał. nr 1 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2492),
  - kart informacyjnych poradnictwa innego typu niż wymienione w pkt 3, dostępnego dla mieszkańców powiatu,
- 12) w punkcie przy ul. Armii Krajowej 36 nie udostępniono w pomieszczeniu dla osób oczekujących listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy.

(dowód: Protokoły z oględzin punktów)

Z uwagi na powyższe wnosi się zastrzeżenia w zakresie przygotowania i organizacji punktów nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji w omówionym powyżej zakresie.

Podkreślenia wymaga fakt, że nieprawidłowość dotycząca usytuowania punktu przy ul. Książąt Opolskich 48-50 na pierwszym piętrze budynku, nie wyposażonego w windę, przez co nie zostały uwzględnione potrzeby osób niepełnosprawnych, została stwierdzona już podczas kontroli przeprowadzonych w 2017 r. przez: kontrolerów OUW oraz przez kontrolerów Delegatury NIK w Opolu i nie została usunięta mimo zaleceń pokontrolnych w tym zakresie.

Kontrola przeprowadzona w 2017 r. przez kontrolerów OUW wykazała również, że w czterech punktach funkcjonujących na obszarze miasta nie zapewniono dostępu do sieci telekomunikacyjnej w pomieszczeniach przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej. Nieprawidłowość nie została usunięta mimo wydanych zaleceń pokontrolnych.

Ponadto w wystąpieniu pokontrolnym z 2017 r. kontrolerzy NIK stwierdzili nieprawidłowość polegającą na niedochowaniu przez Miasto umownych warunków realizacji zadania publicznego w zakresie zapewnienia urządzeń technicznych wymienionych w umowach zawartych z radcami prawnymi, adwokatami i organizacjami pozarządowymi. Przedmiotowa nieprawidłowość również nie została przez Miasto Opole wyeliminowana.

c) organizacja wizyt w punktach

Stosownie do art. 9 ust. 1 - 3 ustawy starosta zobowiązany był do ustalenia – samodzielnie lub na podstawie porozumienia zawartego z gminą lokalizacji oraz harmonogramu pracy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.

Na podstawie przeprowadzonej analizy harmonogramów dyżurów, zamieszczonych na stronie BIP Urzędu Miasta Opola, ustalono, że Prezydent Miasta Opola ustalił harmonogramy pracy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, z zachowaniem wymogów wynikających z art. 8 ust. 3 ustawy.

Harmonogramy uwzględniały konieczność zapewnienia możliwości świadczenia pomocy osobom uczącym się i aktywnym zawodowo tj. przewidywały świadczenie pomocy prawnej również w godzinach popołudniowych.

Na obszarze miasta nie zaistniała potrzeba, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy tj. wydłużenia czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze powiatu.

Zgodnie z art. 8 ust. 5 Prezydent Miasta Opola udostępnił numer telefonu, pod którym można dokonywać zgłoszeń w celu uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej. Niemniej, do marca 2020 r. rejestracji wizyt w punktach na obszarze Miasta Opola dokonywano tylko w piątki, co jest niezgodne z art. 8 ust. 5 ustawy, w myśl którego zgłoszeń dokonuje się telefonicznie pod numerem telefonu wskazanym przez starostę.

W przypadku wszystkich punktów porady, w czasie trwania kontroli, były świadczone za pomocą środków porozumiewania się na odległość, stąd podczas oględzin lokali osoby udzielające pomocy były nieobecne.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w zakresie organizacji pracy punktów na obszarze powiatu z uwagi na wskazane powyżej nieprawidłowości.

d) prawidłowość powierzania do realizacji zadań, wynikających z ustawy

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Miasta Opola obowiązywał Regulamin Organizacyjny stanowiący załącznik do zarządzenia Prezydenta Miasta Opola Nr OR.I.-0152-94/06 z dnia 1 sierpnia 2006 r.

Zgodnie z § 51b pkt 8 Regulaminu do zadań Centrum Dialogu Obywatelskiego (stanowiącego samodzielną komórkę organizacyjną Urzędu Miasta Opola) należy realizacja zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej realizowanej przez organizacje pozarządowe.

Jednakże w § 43 przedmiotowego Regulaminu, w którym zostały zapisane zadania realizowane przez Wydział Organizacyjny, nie wpisano zadań wynikających z ustawy. (dowód: Regulamin Organizacyjny UM Opola)

W okresie objętym kontrolą realizacją powyższych zadań zajmowało się czterech pracowników Urzędu Miasta Opola, w tym trzech zatrudnionych na stanowisku inspektora lub starszego inspektora w Wydziale Organizacyjnym i jeden zatrudniony na stanowisku głównego specjalisty w Centrum Dialogu Obywatelskiego.

Zadania te zostały wpisane do ich zakresów czynności, które zostały przyjęte do wiadomości i stosowania przez pracowników.

(dowód: akta kontroli str. 37-53)

Osobami nadzorującymi realizację zadań są:

Sekretarz Miasta [REDAKTOWANE], pełniący jednocześnie funkcję Naczelnika Wydziału Organizacyjnego, zgodnie z § 7 pkt 2 Regulaminu Organizacyjnego Miasta Opola),

- Zastępca Naczelnika Wydziału Organizacyjnego [REDAKTOWANE],
- Kierownik Referatu Organizacyjnego [REDAKTOWANE] od 22.06.2020 r. oraz
- Naczelnik Centrum Dialogu Obywatelskiego [REDAKTOWANE]

(dowód: akta kontroli str.37-53)

Z uwagi na powyższe wnosi się zastrzeżenia w zakresie powierzenia do realizacji zadań wynikających z ustawy, w omówionym powyżej zakresie.

2. Sposób udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz prowadzenia nieodpłatnej mediacji

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy w punktach funkcjonujących na obszarze Miasta Opola weryfikowano uprawnienia beneficjentów korzystających z pomocy, odbierając od nich oświadczenia o niemożności poniesienia kosztów odpłatnej pomocy prawnej w sytuacji, gdy pomoc była świadczona w punktach.

Kontroli poddano 123 oświadczenia osób uprawnionych, złożonych w okresie podlegającym kontroli w punktach powierzonych do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym. W 48 przypadkach, poddanych weryfikacji, oświadczenia osób uprawnionych zostały złożone na nieaktualnym druku Oświadczenia osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy, w przypadku 3 oświadczeń stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wpisaniu błędnego numeru PESEL, w 3 przypadkach stwierdzono brak podpisu osoby korzystającej z pomocy, a w 2 przypadkach brak adresu zamieszkania.

W punktach powierzonych do prowadzenia organizacjom pozarządowym zweryfikowano 98 oświadczeń osób korzystających z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W 34 przypadkach, poddanych weryfikacji, oświadczenia osób uprawnionych zostały złożone na nieaktualnym druku Oświadczenia osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 4 ust.2 ustawy.

Ponadto na piśmie przewodnim z dnia 5 lutego 2020 r. (wpływ do Urzędu Miasta Opola 7.02.2020 r.) od radcy prawnego [REDAKTOR] dotyczącego przekazania 4 oświadczeń widniał odrębny zapis pracownika Urzędu Miasta Opola o treści cyt.: Oświadczenia dostarczone przez Pana [REDAKTOR] nie zostały wprowadzone do systemu NPP jako karty pomocy typu A mimo kilkukrotnego poinformowania radcy prawnego. Karty nie będą liczone do zestawienia kontrolnego za I kw. 2020 r. Z oświadczenia pracownika realizującego zadania z ustawy wynika, że cyt.: Radca prawny tłumaczył się tym, że nie jest przypisany do żadnego dyżuru w systemie npp dla powiatu Opole i dlatego nie może wprowadzić kart typu A. Radca prawny nie mógł być przypisany do dyżuru w punkcie, dlatego, że w tym samym czasie i godzinie był przypisany do dyżuru w innym powiecie dlatego system nie pozwalał na dopisanie dyżuru danego radcy w naszym powiecie (...) Po uporządkowaniu dyżurów przez radcę prawnego w innym powiecie Pana [REDAKTOR] dopisano do dyżurów przy punkcie obsługiwanym przez Fundację Togatus przy ul. Damrota 1.

Natomiast z maila otrzymanego od pracownika UM Opola w dniu 22.12.2020 r. wynika cyt.: Pan [REDAKTOR] dyżurował w jednym dniu na Damrota. Natomiast jak wyjaśnił 4 oświadczenia, które przekazał do CDO w dniu 5.02.2020 r. za styczeń dotyczyły 1 oświadczenia K. L., a 3 oświadczenia z Małopolskiej Pana S. Pan [REDAKTOR] tylko je przekazał w kopercie.

W opinii kontrolujących powyższe wyjaśnienia wskazują na brak właściwego nadzoru nad realizacją zadania oraz braku staranności w dokumentowaniu nieodpłatnej pomocy prawnej.

(dowód: akta kontroli str. 228 oraz załącznik nr 1 i 2)

Z uwagi na powyższe wnosi się zastrzeżenia w zakresie dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej w omówionym powyżej zakresie i braku nadzoru nad realizacją zadania.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że stosowanie nieaktualnego druku Oświadczenia osoby uprawnionej, wykazane zostało jako uchybienie już podczas kontroli przeprowadzonej przez kontrolerów OUW w 2017 r.

Prezydent Miasta nie podejmował czynności polegających na weryfikacji oświadczeń osób uprawnionych jak również nie weryfikował uprawnień osób uprawnionych do uzyskania pomocy w oparciu o przekazywane oświadczenia.

Każdy przypadek udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej był dokumentowany poprzez wypełnienie przez osobę udzielającą pomocy części A karty pomocy, której wzór jest określony w *Załączniku nr 2* do rozporządzenia, co jest zgodne z § 8 ust.1-3 rozporządzenia.

Kontroli poddanych zostało 70 kart pomocy część A, wypełnionych w okresie od 1.01.2020 r. do 05.10.2020 r. Weryfikacji poddano 40 kart wypełnionych w punktach powierzonych do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym oraz 30 kart wypełnionych w punktach powierzonych do prowadzenia organizacjom pozarządowym, w tym 48 kart dotyczących udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej i 22 karty dotyczące świadczonego nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Kontroli poddano także 3 karty (100%) pomocy część B, wypełnionych w okresie od 1.01.2020 r. do 05.10.2020 r.

Stwierdzono nieprawidłowości w sporządzaniu kart pomocy część A przez osoby udzielające pomocy w punktach na obszarze miasta.

W punkcie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji przy ul. Damrota 1 powierzonym do prowadzenia organizacji pozarządowej Togatus Pro Bono w kartach pomocy część A wykonawcy we wszystkich kartach poddanych kontroli (16 kart) zaznaczyli, że pełnili dyżur nieodpłatnej pomocy prawnej i udzielili osobom uprawnionym porady prawnej.

W 10 kartach poddanych kontroli w punkcie dotyczącym wypełnienia części B karty pomocy zapisano cyt. „nie dotyczy, porada na odległość lub poza punktem”, co wskazuje, że wykonawcy mogli nie informować osób uprawnionych o przysługującym im prawie złożenia opinii o udzielonej poradzie prawnej, w tych przypadkach, wychodząc z założenia, że prawo

takie nie przysługuje osobie, jeśli pomoc jest udzielana za pomocą środków porozumiewania się na odległość.

We wszystkich kartach poddanych kontroli (6 kart) w punkcie przy ul. Małopolskiej 20A oraz w 7 kartach poddanych kontroli w punkcie przy ul. Damrota 1, osoba świadcząca nieodpłatne poradnictwo obywatelskie dokonując opisu stanu faktycznego sprawy stwierdziła jedynie, że sprawa dotyczy prawa cywilnego lub rodzinnego. Powyższe zapisy nie wskazują na rodzaj sprawy z jaką zwróciła się osoba uprawniona.

Opis udzielonej pomocy zamieszczony we wszystkich kartach poddanych kontroli w punkcie przy ul. Małopolskiej 20a w brzmieniu cyt. „udzielono porady prawnej” jest nieprawidłowy, gdyż nie wynika z niego czy udzielona porada była adekwatna i poprawna. Podobnie zapisy w 10 kartach sporządzonych w punkcie przy ul. Małopolskiej 20a zawierały zapisy na podstawie których nie ma możliwości ustalenia czy udzielona pomoc była adekwatna i prawidłowa.

W przypadku kart sporządzanych w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej w przypadku 14 kart opis faktyczny sprawy był zbyt ogólny i nie można było na jego podstawie określić w jakiej sprawie zwróciła się strona. Natomiast opis udzielonej pomocy w 26 kartach poddanych kontroli był zbyt ogólny by można było ocenić czy udzielona pomoc była adekwatna i prawidłowa.

Podczas kontroli zweryfikowano również sposób postępowania w przypadku kart pomocy część B. Sprawdzone zostały 3 (100% złożonych) kart pomocy część B.

Na podstawie analizy kart pomocy część B ustalono, że beneficjenci nie wnosili w bieżącym roku żadnych uwag krytycznych oraz negatywnych opinii w zakresie funkcjonowania punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego funkcjonujących na miasta Opola.

Prezydent Miasta nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 7 ust. 5 ustawy, zgodnie z którym ma obowiązek dokonania analizy opinii osób uprawnionych o udzielonej pomocy prawnej oraz przekazania zestawienia tych opinii drogą elektroniczną do ORA lub OIRP.

Z wyjaśnień złożonych w trakcie kontroli przez pracowników realizujących zadania wynikające z ustawy wynika, że działania mające na celu sprawdzanie prawidłowości sporządzanej przez wykonawców dokumentacji potwierdzającej udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej w punktach funkcjonujących na terenie Miasta Opola były podejmowane na bieżąco. Niemniej nieprawidłowości stwierdzone w sporządzanej przez wykonawców dokumentacji (karty pomocy część A) występowały przez cały okres poddany kontroli, nie wynika z nich by sposób wypełniania kart ulegał zmianom pod wpływem uwag zgłaszanych przez osoby sprawujące nadzór nad realizacją zadania.

Nie zostały przedstawione żadne dokumenty potwierdzające, aby wzywano wykonawców do uzupełniania Kart A czy prawidłowego ich wypełniania, nie zwracano również uwagi, podmiotom realizującym zadanie na zlecenie Prezydenta Miasta Opola, na występujące braki w oświadczeniach osób uprawnionych czy stosowanie wzorów oświadczeń niezgodnych z obowiązującym wzorem.

Z uwagi na powyższe wnosi się zastrzeżenia w zakresie nadzoru nad dokumentowaniem udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przez wykonawców, w omówionym powyżej zakresie.

3. Realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej.

W myśl art. 14 ustawy organy administracji publicznej, w ramach realizacji pozostających w ich właściwości zadań z zakresu edukacji prawnej, podejmują działania edukacyjne zmierzające do zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa. Działania te dotyczą w szczególności upowszechniania wiedzy o działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej, dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, prawach i obowiązkach obywateli, możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz procesie stanowienia prawa, mediacji oraz sposobach pozasądowego rozwiązywania sporów.

Przepisy ustawy nie przyznają powiatom dodatkowych kompetencji, nie określają sposobu realizacji działań edukacyjnych, jak też nie przewidują na ich realizację odrębnych środków finansowych.

Z ustaleń kontroli wynika, że w związku z realizacją zadania w roku 2020 były organizowane konwersacje/warsztaty i szkolenia w postaci online, a także przeprowadzona została kampania informacyjna w TVP3 Opole.

Tematy wykładów to m.in.:

1. Sprawa rozwodowa,
2. Formy wsparcia przewidziane w Tarczy Antykryzysowej,
3. Na podstawie i w granicach prawa,
4. Sprawy alimentacyjne,
5. Upadłość konsumencka,
6. Legalność realizacji roszczeń powoda przed sądem,
7. Cudzoziemiec w Polsce – charakterystyka prawna,

Ponadto zostały opracowane biuletyny oraz poradniki prawne w wersji papierowej takie jak:

- Spadki czyli co po sobie zostawiamy;

- Rozwód kontra małżonkowie i dzieci;
- Poradnik konsumenta;

Również na portalu społecznościowym Facebook i stronie internetowej realizowano zadania z zakresu edukacji prawnej. Ponadto rozpowszechniono artykuły edukacyjne, wzory pism jak i informacje o punktach NPO.

(dowód: akta kontroli str. 229- 241)

Mając powyższe na uwadze nie wnosi się zastrzeżeń do realizacji zadania.

4. Upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Realizując zadania wynikające z art. 3b ust. 1 pkt 5 ustawy tj. podejmując działania w zakresie upowszechniania wiedzy o nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim, Prezydent Miasta udostępnił informację o zasadach i zakresie udzielania pomocy, osobach uprawnionych oraz adresach i dyżurach poszczególnych punktów nieodpłatnej pomocy prawnej:

- 1) na stronie internetowej Urzędu Miasta Opola oraz w Biuletynie Informacji Publicznej,
- 2) w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej,
- 3) w internetowym wydaniu Nowej Trybuny Opolskiej.

Prezydent Miasta Opola, realizując obowiązek nałożony na powiaty w art. 8 ust. 4 ustawy sporządził listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu, która obejmuje w szczególności:

- poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne;
- nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów, o których mowa w art. 8, wraz z ich specjalizacją, o ile została określona.

Lista zawiera wszystkie dane określone w art. 8a ust. 2 i ust. 3 ustawy i została udostępniona w BIP oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta Opola oraz w czterech punktach nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa funkcjonujących na obszarze miasta, co jest zgodne z art. 8a. ust. 4. Informacje te nie zostały udostępnione w punkcie przy ul. Armii Krajowej 36 oraz w lokalnych środkach masowego przekazu.

Powyższe oznacza, iż nie spełniono wszystkich wymogów określonych w art. 8a. ust. 4 pkt 4 ustawy.

Prezydent Miasta Opola nie podejmował innych działań mających na celu upowszechnianie wiedzy o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia do realizacji zadania polegającego na upowszechnianiu wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie Miasta Opola.

5. Upowszechnianie informacji o dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej.

Stosownie do wymogów wynikających z art. 9 ust. 4 ustawy Prezydent Miasta Opola udostępniał informacje o lokalizacji i harmonogramie pracy punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego utworzonych na obszarze miasta w BIP Urzędu Miasta Opola oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta Opola, w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz poprzez pracowników UM Opola, MOPR i Biblioteki Publicznej.

Poza wyżej wymienionymi sposobami upowszechniania informacji o dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej kontrolowana jednostka nie korzystała z innych możliwości promocji działalności punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Mając powyższe na uwadze nie wnosi się zastrzeżeń do realizacji zadania w przedstawionym zakresie.

6. Realizacja przez powiat obowiązków sprawozdawczych.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy starosta przekazuje co kwartał, za pośrednictwem wojewody, Ministrowi Sprawiedliwości, zbiorczą informację o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

Jak ustalono w trakcie kontroli Kierownik kontrolowanej jednostki przekazał Wojewodzie w 2020 r. zbiorcze informację o realizacji zadania na obszarze miasta za IV kwartał 2019 r. oraz za I, II i III kwartał 2020 r. z zachowaniem terminów określonych w art. 12 ustawy

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń do realizacji zadania.

7. Działalność kontrolna starosty, prowadzona na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy oraz monitorowanie jakości świadczonych usług przez wykonawców.

Przepisy ustawy w zakresie dotyczącym treści indywidualnych umów z adwokatami i radcami prawnymi nie przewidują obowiązku kontroli wykonania zobowiązań przez osoby świadczące nieodpłatną pomoc prawną, niemniej art. 6 ust. 2 ustawy zawiera otwarty katalog zapisów jakie powinny znaleźć się w zawieranych z nimi umowach, w związku z czym Powiat powinien zawrzeć w umowach podpisanych z adwokatami i radcami prawnymi zapisy umożliwiające mu kontrolę realizacji umów przez wykonawców. Umowy podpisane przez Miasto Opole z adwokatami i radcami prawnymi zapisów takich jednak nie zawierały. (dowód: akta kontroli str.65-145)

Jedynym mechanizmem weryfikacji realizacji zadania, w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej powierzonych do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym, było prowadzenie przez zleceniobiorców kart ewidencji czasu pracy.

Wykonawcy w tych punktach nie zostali zobowiązani w umowach do potwierdzania gotowości do udzielania nieodpłatnych porad prawnych poprzez podpisanie list obecności podczas dyżurów. W przypadku tych punktów nie była prowadzona również ewidencja poboru i zwrotu kluczy do pomieszczeń w których udzielana była nieodpłatna pomoc prawna.

Pracownik kontrolowanej jednostki przedstawił protokoły z przeprowadzonej jednorazowo wizytacji w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej powierzonych do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym w dniu 3.02.2020 r.

Protokoły z tych wizytacji są jednak bardzo lakoniczne, zawierają jedynie tabelkę z której wynika, że podczas dyżuru była obecna osoba udzielająca porad, że sprawdzono oznaczenie punktu, zabezpieczenie danych osobowych, dostępność do sieci energetycznej telekomunikacyjnej oraz teleinformatycznej.

Żaden protokół nie został podpisany przez osobę udzielającą pomocy. Nie sprawdzono punktualności osób udzielających pomocy.

W odniesieniu do umów zawartych z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego, zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy Prezydent Miasta Opola został zobowiązany do kontroli wykonania tego rodzaju umów na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

W umowach zawartych z organizacjami pozarządowymi na powierzenie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zostały zamieszczone zapisy dopuszczające przeprowadzenie kontroli w toku realizacji zadania oraz po jego zakończeniu do czasu ustania zobowiązań, a także możliwość żądania wyjaśnień, udostępniania informacji i nośników danych, przeprowadzenia kontroli w siedzibie zleceniobiorcy, jak i w miejscu realizacji zadania.

Jednakże, w okresie objętym kontrolą Prezydent Miasta nie przeprowadził żadnej kontroli mającej na celu ocenę realizacji zadania zgodnie z art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. w zakresie stopnia realizacji zadania, efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania, prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania oraz prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem, co narusza przepis art. 11 ust. 8 ustawy, gdyż z uwagi na fakt, że kontrola przekrojowa ma dotyczyć wykonania umowy, zatem powinna odbyć się przynajmniej raz w roku.

Z pisemnego oświadczenia pracownika Urzędu Miasta wynika, że cyt.: W 2020 r. nie prowadzono stacjonarnej kontroli organizacji z zakresu npp z powodu epidemii. Punkty od marca br. prowadzą zdalną pomoc prawną i obywatelską. Prawnicy rejestrują się w systemie npp, który pozwala na sprawdzenie ich obecności. Przez okres wakacji prowadzony był punkt na Damrota stacjonarnie. Obecność prawnika wpisana jest w księdze na portierni. Nie było żadnych skarg osób, które umówiły się na wizytę i nie były przyjęte. Urząd pobiera miesięczne zestawienie pracy prawników.

W trakcie kontroli przedstawiono „Miesięczne karty ewidencji czasu pracy” Fundacji Togatus Pro Bono oraz zestawienie pracy prawników Stowarzyszenia OPPEN. Ponadto przedstawiono trzy formularze pn. Protokół ze sprawdzenia-nieodpłatna pomoc prawna. Na każdym formularzu w miejscu „Osoba świadcząca nieodpłatną pomoc prawną” wpisano nazwę organizacji pozarządowej a nie imię i nazwisko osoby prowadzącej daną konsultację. W jednym przypadku sprawdzenia dokonano przed dyżurem, co w opinii kontrolujących jest błędem, gdyż nie zweryfikowano czy porada prawa w określonym czasie odbyła się.

Brak jest również w dokumentacji odrębnej listy obecności czy też listy poboru klucza do punktu oprócz punktu znajdującego się przy ul. Damrota 1. Z powyższych harmonogramów nie wynika także czy była monitorowana punktualność dyżurów.

Z uwagi na powyższe wnosi się zastrzeżenia w zakresie prawidłowości działalności kontrolnej starosty oraz monitorowania jakości usług świadczonych przez wykonawców.

Jako uchybienie wskazuje się brak kontroli w zakresie rozliczania się wykonawców z odbioru i zwrotu kluczy do pomieszczeń w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie tym bardziej, iż może to być narzędzie wykorzystywane w celu wzmożenia nadzoru nad punktualnością dyżurów oraz świadczeniem usług przez osoby uprawnione.

Pracownicy kontrolowanej jednostki nie przeprowadzali doraźnych kontroli w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej, co oznacza brak rzetelnego nadzoru nad jakością realizowanych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 242 - 262)

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości.

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia polegające na:

- 1) nieokreśleniu, w porozumieniu zawartym z OIRP, godzin funkcjonowania punktu nieodpłatnej pomocy prawnej powierzonego do prowadzenia radcom prawnym, co stanowi naruszenie art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy;
- 2) zamieszczeniu w porozumieniach zawartych z ORA i OIRP oraz w umowach zawartych z adwokatami i radcami prawnymi i w umowach zawartych z organizacjami pozarządowymi zapisów określających maksymalną liczbę porad udzielanych podczas dyżurów, co nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach prawa;
- 3) zamieszczeniu w porozumieniach zawartych z ORA i OIRP zapisów niezgodnych z art. 8 ust. 11 ustawy;
- 4) zamieszczeniu w umowach zawartych z adwokatami i radcami prawnymi zapisów naruszających art. 4a ust. 6 ustawy oraz zapisów dotyczących weryfikacji uprawnień, tych osób, do prowadzenia mediacji, o której mowa w art. 4a ust. 1 pkt 4, po podpisaniu umowy;
- 5) braku nadzoru nad rozliczaniem się wykonawców z kluczy do pomieszczeń w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie;
- 6) nieprawidłowych zapisach w protokole z posiedzenia komisji konkursowej w zakresie liczby organizacji pozarządowych wyłonionych do prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na obszarze miasta Opola;
- 7) oznakowaniu budynków i lokali w których znajdują się punkty nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnej mediacji lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji na obszarze miasta Opola w sposób niezgodny z § 5 pkt 3 rozporządzenia.

2. Nieprawidłowości polegające na:

- 1) zamieszczaniu w umowach zawartych z adwokatami i radcami prawnymi zapisów dotyczących ustalania ich wynagrodzeń, w sposób nie uwzględniający faktycznej liczby świadczonych godzin pracy i odbytych dyżurów w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 2) nie podpisaniu umowy z radcą prawnym wskazanym przez OIRP, ujętym na liście przedłożonej przez OIRP w Opolu, co naruszyło art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy oraz § 2 ust. 12 porozumienia zawartego z OIRP;

- 3) braku w umowach podpisanych z adwokatami i radcami prawnymi zapisów dotyczących sposobu kontroli realizacji zleconych zadań;
- 4) braku w umowach zawartych z adwokatami i radcami prawnymi zapisów w zakresie sposobu organizowania w punkcie spotkania z mediatorem, o którym mowa w art. 8 ust.12 pkt 1 ustawy, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy, mającego zastosowanie do umów na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej od 2020 r.;
- 5) braku w umowach podpisanych z adwokatami i radcami prawnymi ustaleń w zakresie wypłacania wynagrodzenia w przypadku zastępstw osobom, które będą pełniły dyżur w zastępstwie osoby z którą podpisano umowę jak również nie zawarto zapisów, że w przypadku zastępstwa z osobą zastępującą rozlicza się Zleceniobiorca;
- 6) nieuprawnionym skróceniu terminu o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- 7) publikacji ogłoszenia o wynikach konkursu w BIP, na stronie internetowej Urzędu Miasta oraz na tablicy ogłoszeń po terminie wskazanym w załączniku do Zarządzenia Nr OR.I-0050.697.2019 PMO z dnia 5.11.2019 r. w części VII *Tryb i termin dokonania wyboru ofert*;
- 8) nie podaniu wysokości przyznanych środków publicznych, w ogłoszeniu o wynikach konkursu, co jest niezgodne z art. 15 ust. 2h ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- 9) nie zapewnieniu w lokalu przy ul. Damrota 1 w pomieszczeniu dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej warunków do anonimowego wypełnienia części B karty pomocy, co narusza § 5 ust. 2 oraz § 8 ust. 7 rozporządzenia;
- 10) braku publikacji informacji, o których mowa, w art. 8a ust.1 ustawy w lokalnych środkach masowego przekazu, co oznacza że nie zostały spełnione wszystkie wymogi określone w art. 8a. ust. 4 ustawy;
- 11) nie zamieszczeniu w umowie zawartej z organizacją pozarządową wszystkich elementów, wymienionych w art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6b ustawy, co jest niezgodne z art. 11 ust. 7 ustawy;
- 12) nie zapewnieniu w pomieszczeniach przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego, poradnictwa obywatelskiego i prowadzenia nieodpłatnej mediacji w punktach przy ul. Damrota 1 oraz przy ul. Hubala 4 miejsc siedzących dla co najmniej czterech osób, co stanowi naruszenie przepisu § 5 ust.1 pkt 1 rozporządzenia;
- 13) nie zapewnieniu w punkcie przy ul. Małopolskiej 20a oraz w punkcie przy ul. Hubala 4 , w pomieszczeniach dla osób oczekujących na udzielenie pomocy urn, w których osoby uprawnione mogły zamieszczać osobiście wypełnione karty pomocy część B, co narusza przepis § 5 ust.4 pkt 5 rozporządzenia;

- 14) nie zapewnieniu w punktach na obszarze miasta dostępu do komputerowego systemu informacji prawnej, wraz z bazą aktów prawnych, w tym przepisów prawa powszechnie obowiązującego, orzecznictwa i materiałów pomocniczych, z dostępem do bazy aktów prawa miejscowego obowiązującego na obszarze danego powiatu i powiatów ościennych, w tym gmin wchodzących w skład danego powiatu, co narusza wymóg określony w 5 ust. 3 rozporządzenia,
- 15) nie zapewnieniu w punktach przy ul. Książąt Opolskich 48-50 oraz przy ul. Małopolskiej 20a, w pomieszczeniach przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dostępu do sieci telekomunikacyjnej oraz do telefonu, co narusza przepis 5 ust. 3 rozporządzenia,
- 16) nie zapewnieniu w punktach powierzonych do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym oraz w punktach mieszczących się przy ul. Hubala 4 i Małopolskiej 20a do dyspozycji wykonawców urzędującego na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej, co oznacza, że nie zostały spełnione wszystkie wymogi określone w § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia,
- 17) usytuowaniu punktu przy ul. Książąt Opolskich 48-50 w sposób nie uwzględniający konieczności zapewnienia dogodnego dostępu do niego osób niepełnosprawnych,
- 18) nie udostępnieniu we wszystkich punktach na obszarze miasta, osobom oczekującym na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji:
- informacji o możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, zgodnie § 5 ust. 4 pkt 6 rozporządzenia,
  - kart informacyjnych poradnictwa dotyczących nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnej mediacji, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, sporządzonych według wzoru, który jest określony w zał. nr 1 do rozporządzenia,
  - kart informacyjnych poradnictwa innego typu niż wymienione w pkt 3, dostępnego dla mieszkańców powiatu,
- 19) nie udostępnieniu w punkcie przy ul. Armii Krajowej 36 w pomieszczeniu dla osób oczekujących listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust.1 ustawy.
- 20) nie wpisaniu w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Miasta Opola w zakresie zdań realizowanych przez Wydział Organizacyjny zadań wynikających z ustawy;
- 21) nie prowadzeniu, w okresie do marca b.r., w punktach na obszarze miasta rejestracji telefonicznej wizyt w punktach w dniach od poniedziałku do piątku, co jest niezgodne z art. 8 ust. 5 ustawy, w myśl którego zgłoszeń dokonuje się telefonicznie pod numerem telefonu wskazanym przez starostę;

- 22) braku rzetelnego nadzoru nad realizacją zleconych zadań przez adwokatów i radców prawnych, w szczególności w zakresie punktualności dyżurów i pełnienia tych dyżurów przez osoby uprawnione;
- 23) braku rzetelnego nadzoru w zakresie dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej przez wykonawców;
- 24) braku kontroli nad prawidłowością realizacji zadań powierzonych do realizacji organizacjom pozarządowym, co narusza przepisy art. 11 ust 8a ustawy;
- 25) sformułowaniu ogłoszenia o konkursie ofert w sposób naruszający zapisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- 26) nie dopełnieniu przez Prezydenta Miasta Opola obowiązku wynikającego z art. 7 ust. 5 ustawy, zgodnie z którym ma obowiązek dokonania analizy opinii osób uprawnionych o udzielonej pomocy prawnej oraz przekazania zestawienia tych opinii drogą elektroniczną do ORA lub OIRP,
- 27) nierzetelnym dokonaniu oceny ofert złożonych przez organizacje pozarządowe przez komisję konkursową.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niedostatecznym nadzorem nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa przez osoby realizujące zadania wynikające z ustawy.

Powyższe nieprawidłowości skutkują:

- 1) ustalaniem wynagrodzeń dla radców prawnych oraz adwokatów udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej w punktach w Opolu przy ul. Armii Krajowej 36 oraz przy ul. Książąt Opolskich 48-50, również za dyżury przypadające w dni wolne od pracy,
- 2) brakiem prawidłowej realizacji zadań wynikających z ustawy,
- 3) możliwością obniżenia jakości świadczonych usług,
- 4) niedostateczną informacją mieszkańców powiatu w zakresie dostępności usług nieodpłatnego poradnictwa i nieodpłatnej pomocy prawnej.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia.

Kierownik jednostki kontrolowanej nie wniósł zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami na podstawie art. 46 ust. 3 pkt. 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) dostosowanie umów zawartych z adwokatami i radcami prawnymi w zakresie sposobu ustalania ich wynagrodzeń poprzez uzależnienie wysokości wynagrodzeń adwokatów i radców prawnych od czasu ich gotowości do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej;
- 2) określanie w porozumieniach zawieranych z OIRP w Opolu godzin funkcjonowania punktu nieodpłatnej pomocy prawnej powierzonego do prowadzenia radcom prawnym, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy;
- 3) formułowanie zapisów w porozumieniach zawieranych z ORA i OIRP oraz w umowach, zawieranych z adwokatami i radcami prawnymi oraz z organizacjami pozarządowymi, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym zgodnie z art. 8 ust. 11 ustawy;
- 4) podpisywaniu umów z radcami prawnymi wskazanymi przez OIRP, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy oraz zgodnie z zapisami porozumienia zawartego z OIRP;
- 5) przestrzeganie terminu, o którym mowa w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- 6) publikowanie ogłoszenia o wynikach konkursu ofert na powierzenie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w BIP, na stronie internetowej Urzędu Miasta oraz na tablicy ogłoszeń w terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie ofert;
- 7) podawanie wysokości przyznanych środków publicznych, w ogłoszeniu o wynikach konkursu, zgodnie z art. 15 ust. 2h ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
- 8) zamieszczanie w umowach zawieranych z radcami prawnymi i adwokatami:
  - zapisów określonych w art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy,
  - zapisów dotyczących sposobu kontroli realizacji zleconych zadań,
  - zapisów dokonanych ustaleń w zakresie wypłacania wynagrodzenia osobom, które będą pełniły dyżur w zastępstwie osoby, z którą podpisano umowę lub zapisów, że w przypadku zastępstwa z osobą zastępującą rozlicza się Zleceniobiorca;
  - zapisów zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa, w tym w szczególności z art. 4a ust. 6 ustawy;
- 9) formułowanie ogłoszenia o konkursie ofert na powierzenie prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w sposób zgodny z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;

- 10) dokonanie analizy opinii osób uprawnionych o udzielonej pomocy prawnej oraz przekazanie zestawienia tych opinii drogą elektroniczną do ORA lub OIRP, zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy;
- 11) dostosowanie lokalu przy ul. Książąt Opolskich 48-50 do potrzeb osób niepełnosprawnych lub przeniesienie punktu do innego lokalu uwzględniającego konieczność zapewnienia dogodnego dostępu do niego osób niepełnosprawnych;
- 12) weryfikację uprawnień adwokatów i radców prawnych do prowadzenia mediacji przed podpisaniem umów w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym nieodpłatnej mediacji o której mowa w art. 4a ust.4 ustawy;
- 13) wyposażenie pomieszczeń przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w punktach powierzonych do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym oraz w punktach mieszczących się przy ul. Hubala 4 i Małopolskiej 20a w urzędzenia pozwalające na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej, zgodnie z § 5 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia;
- 14) wyposażenie pomieszczeń przeznaczonych do prowadzenia mediacji, zgodnie z § 5 ust.1 rozporządzenia;
- 15) zapewnienie w punktach na obszarze miasta dostępu do komputerowego systemu informacji prawnej, wraz z bazą aktów prawnych, w tym przepisów prawa powszechnie obowiązującego, orzecznictwa i materiałów pomocniczych, z dostępem do bazy aktów prawa miejscowego obowiązującego na obszarze miasta i powiatów ościennych, zgodnie z wymogiem określonym w 5 ust. 3 rozporządzenia;
- 16) zapewnienie w punktach przy ul. Książąt Opolskich 48-50 oraz przy ul. Małopolskiej 20a, w pomieszczeniach przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dostępu do sieci telekomunikacyjnej oraz do telefonu, zgodnie z przepisem 5 ust. 3 rozporządzenia;
- 17) zapewnienie w punkcie przy ul. Małopolskiej 20a oraz w punkcie przy ul. Hubala 4 , w pomieszczeniach dla osób oczekujących na udzielenie pomocy urn, w których osoby uprawnione będą mogły zamieszczać osobiście wypełnione karty pomocy część B, zgodnie z przepisem § 5 ust.4 pkt 5 rozporządzenia;
- 18) udostępnienie w punkcie przy ul. Armii Krajowej 36, w pomieszczeniu dla osób oczekujących, listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust.1 ustawy;
- 19) udostępnienie we wszystkich punktach na obszarze miasta, osobom oczekującym na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji:

- informacji o możliwości przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, zgodnie § 5 ust. 4 pkt 6 rozporządzenia,
  - kart informacyjnych poradnictwa dotyczących nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnej mediacji, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, sporządzonych według wzoru, który jest określony w zał. nr 1 do rozporządzenia,
  - kart informacyjnych poradnictwa innego typu niż wymienione w pkt 3, dostępnego dla mieszkańców powiatu,
- 20) zapewnienie w lokalu przy ul. Damrota 1 w pomieszczeniu dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej warunków do anonimowego wypełnienia części B karty pomocy, zgodnie z § 5 ust. 2 oraz § 8 ust. 7 rozporządzenia;
- 21) publikowanie informacji, o których mowa w art. 8a. ust. 1 ustawy w lokalnych środkach masowego przekazu, zgodnie z art. 8a. ust. 4 pkt 2 ustawy;
- 22) zamieszczanie w umowach zawieranych z organizacjami pozarządowymi wszystkich elementów, wymienionych w art. 6 ust. 2 pkt. 1, 1a i 3-6b ustawy, zgodnie z art. 11 ust. 7 ustawy;
- 23) prowadzenie telefonicznej rejestracji wizyt w punktach, codziennie w godzinach pracy UM Opola, zgodnie z art. 8 ust.5 ustawy;
- 24) oznakowanie budynków i lokali w których znajdują się punkty nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnej mediacji lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji na obszarze miasta Opola, w sposób zgodny z § 5 pkt 3 rozporządzenia;
- 25) przeprowadzenie kontroli w zakresie wykonania umowy przez organizację pozarządową, zgodnie z art.11 ust. 8 i ust. 8a ustawy;
- 26) uzupełnienie w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Miasta Opola zapisów w zakresie realizowanych przez Wydział Organizacyjny zadań wynikających z ustawy;
- 27) koordynowanie prac komisji konkursowej, powołanej w celu wyłonienia organizacji pozarządowych do prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na obszarze miasta Opola, w celu zapewnienia:
- rzetelnej oceny ofert złożonych przez organizacje pozarządowe oraz
  - dokładnej i rzetelnej dokumentacji konkursowej;
- 28) sprawowanie rzetelnego nadzoru nad realizacją zleconych zadań, w tym w szczególności w zakresie:
- realizacji porozumień zawartych z ORA w Opolu i OIRP w Opolu,
  - realizacji przez wykonawców zawartych umów,

- pełnienia dyżurów w punktach przez osoby uprawnione oraz punktualności dyżurów w punktach, w szczególności poprzez wprowadzenie wymogu sporządzania list obecności podczas dyżurów oraz potwierdzania odbioru i zwrotu kluczy do pomieszczeń przeznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub prowadzenia nieodpłatnej mediacji,
- dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej przez wykonawców,
- oświadczeń osób korzystających z porad, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Mieczysław Wojtaszek

Dyrektor

Wydział Polityki Społecznej